

Opgave Strategie en omgeving

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga, Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Strategie en omgeving

Beleidsvelden

- Bestuur en externe communicatie
- Planvorming

Waar zijn we van

De opgave Strategie en Omgeving wil bestuur en organisatie meer toerusten op de maatschappelijke ontwikkelingen die op ons afkomen en die van betekenis zijn voor het waterschapswerk, nu en in de toekomst. Klimaatverandering, het vormgeven aan een meer gebiedsgerichte aanpak, participatie, innovatie, **het zijn** een paar voorbeelden die voor het inrichten van ons werk van groot belang zijn. Door stil te staan bij de vraag wat mogelijk over enkele jaren de agenda bepaalt, kunnen we ons tijdig én beter voorbereiden op de voor ons relevante ontwikkelingen.

Trends en ontwikkelingen

Ten opzichte van de begroting heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan, die impact hebben op ons werk in 2024.

FPLG

De politieke ontwikkelingen brengen vragen met zich mee over het vervolg van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG). In het Hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat het Transitiefonds, en dus de financiering voor dit programma, wordt geschrapt. Het beeld is dat de doelen overeind blijven, maar dat we moeten prioriteren en faseren vanwege beperkte financiële middelen.

De eerste tranche van het maatregelpakket FPLG was al goedgekeurd, waardoor circa 180 mln Euro naar Friesland komt. Dit geld is vooral bedoeld voor reeds lopende programma's zoals o.a. het veenweide programma .

Wet voor Versterking participatie op decentraal niveau

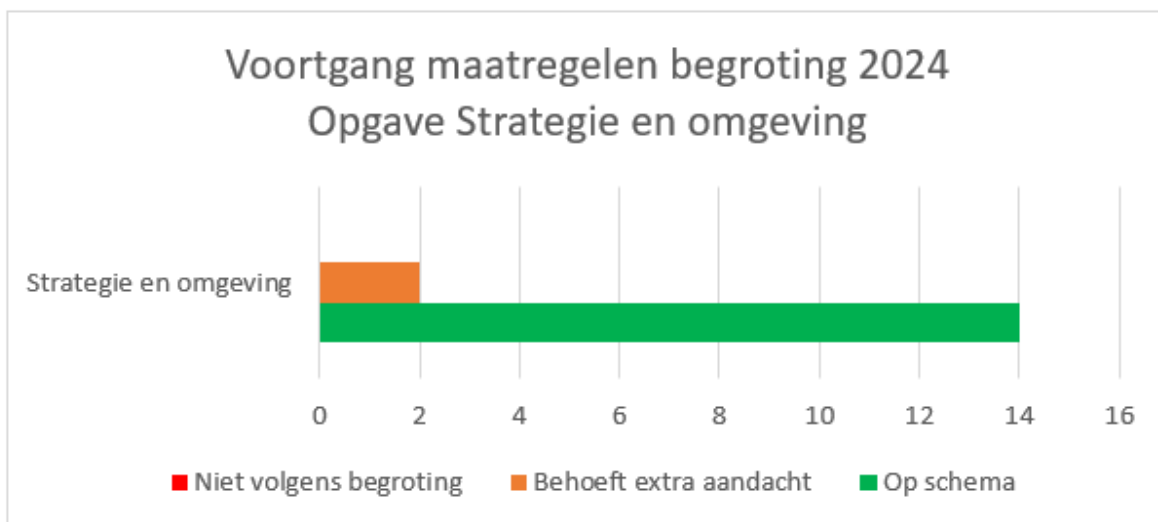
In juni 2024 is een wetsvoorstel goedgekeurd voor meer participatie bij waterschappen. Nieuw ten opzichte van de huidige situatie is dat het verplicht is om burgers te betrekken bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van beleid en plannen van het waterschap. In het participatiebeleid en de participatieverordening, die in 2023 zijn vastgesteld, was al rekening gehouden met deze ophanden zijnde wijziging. Het beleid en de verordening hoeven wat betreft deze wetswijziging dan ook niet te worden aangepast. Wel moeten we nu verplicht aangeven op welke wijze we invulling geven aan het uitdaagrecht.

Netcongestie

Eind juni 2024 is gebleken dat Liander het Friese elektriciteitsnetwerk later gaat uitbreiden dan gepland. De afronding van het project NuLelie stond gepland voor 2025/2026, maar netbeheerder Liander is genooddacht de opleverdata te verschuiven. Dit betekent dat we langer te maken krijgen met netcongestie. In de Energievisie die in het begin van 2025 gereed zal zijn, zullen we deze ontwikkeling in ogenschouw nemen en vaststellen hoe we een betrouwbare, betaalbare en duurzamere energievoorziening kunnen bewerkstelligen.

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Gebiedsgericht werken

Wat willen we bereiken?

Werken als één overheid

Ons waterschap is van en voor de samenleving. Ons werk begint bij wat nodig is voor die samenleving. We gebruiken onze kennis en de informatie over het watersysteem om praktische oplossingen te vinden, samen met de betrokkenen in een gebied. Daarbij letten we ook op wat voor de toekomst verstandig is. Ons werk kan niet los worden gezien van een breed maatschappelijk bewustzijn over hoe we met onze omgeving omgaan. Opgaven moeten ook steeds meer in samenhang en integraler worden opgepakt. We werken in de gebieden daarom nauw samen met provincie en gemeenten, als één overheid. Het participeren in verschillende regiodeals en het samen uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust zijn hiervan voorbeelden.

Wat gaan we daar voor doen?

Zorgen voor duidelijk aanspreekpunt in elk gebied.

Voortgang maatregel

Het implementatieplan Gebiedsgericht Werken is bijna gereed en kan in 2024 verder worden uitgerold. Intussen zijn de gebiedsteams al wel ingericht en zijn er aanspreekpunten per gebied, van bestuurlijk tot aan operationeel niveau.

De indeling van de streekagenda van de provincie in zes gebieden wordt gevolgd. Indien de provincie de indeling van streekagenda aanpast naar de FPLG-indeling naar grondsoort in zeven regio's wordt op termijn gekeken of Wetterskip Fryslân hierin gaat volgen. Wanneer en of de provincie overgaat naar de FPLG-indeling is vooralsnog niet bekend.

De eerste opzet van gebiedsgericht werken is voorlopig intern gericht. Er wordt ervaring opgedaan met deze wijze van werken voordat externe stakeholders worden aangehaakt in deze werkwijze.

Intensiveren samenwerking met provincie en gemeenten.

Voortgang maatregel

Er vindt op allerlei manieren samenwerking plaats tussen de Friese overheden. Op www.samenfryslan.nl is hiervan een overzicht gegeven. In een aanzienlijk deel van de samenwerkingsverbanden neemt ook Wetterskip deel samen met andere Friese overheden. Een traject waarin Friese overheden samenwerken is het FPLG. Ook in verschillende regiodeals werken Friese overheden, waaronder het Wetterskip, samen. Steeds kijkt Wetterskip naar de wateropgaven in deze trajecten. Hoe belangrijker het onderdeel water, hoe intensiever de betrokkenheid van Wetterskip zal zijn.

FPLG

De eerste bijeenkomsten in de zeven FPLG regio's zijn geannuleerd. Reden hiervoor zijn de politieke ontwikkelingen. Ondertussen kijkt de provincie als kartrekker van het FPLG hoe verder te kunnen werken, omdat de doelen overeind blijven. Het Wetterskip is hierbij aangehaakt.

Regiodeals

Als laatste regio in Fryslân is de regiodeal Sudwest door het rijk toegekend. Er wordt op dit gewerkt aan het convenant in de dealmakingsfase.

SOK Sudwest Fryslân

Om goede afspraken te maken over de samenwerking aan het begin van het traject stellen we samenwerkingsovereenkomsten (SOK) op. We werken aan een overkoepelende overeenkomst voor de SOK Sudwest Fryslân, maar die loopt vertraging op. Onder deze SOK zullen de regiodeal Sudwest en het Uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust vallen. De concept SOK ging uit van een gezamenlijke governance die financieel gezamenlijk gedragen wordt. Dit stuitte op weerstand. De provincie werkt op dit moment aan een nieuwe SOK.

Uitvoering geven aan Uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust.

Voortgang maatregel

Witteveen Bos voert de verkenning uit. De eerste resultaten zijn ontvangen en worden verwerkt. Dit zal in het vierde kwartaal van 2024 leiden tot een voorstel voor een uitvoeringsplan.

Wat willen we bereiken?

Participatie

De zorg voor de leefomgeving is een collectieve verantwoordelijkheid. Samenwerking tussen overheden en participatie met inwoners en bedrijven in een gebiedsgerichte aanpak zijn daarom essentieel. Zoals we dat bijvoorbeeld doen bij het FPLG en het herijken van het waterbeheerplan. Door de omgeving bij ons werk te betrekken, krijgen we tijdig de onderlinge belangen, meningen en creativiteit in beeld. Dit maakt de kwaliteit van ons werk beter en vergroot het draagvlak voor de maatregelen die we nemen. Daarnaast willen we maximaal aansluiten bij de initiatieven die er binnen een gebied zijn en zoeken naar kansen voor samenwerking.

Wat gaan we daar voor doen?

Vorbereiden discussienota voor toepassing principe Right to Challenge.

Voortgang maatregel

Op strategisch niveau wordt een discussiestuk voorbereid waar keuzemogelijkheden liggen om het Right to Challenge principe toe te passen. We zullen hierin de nieuwe "Wet Versterking participatie op decentraal niveau" in ogenschouw nemen. Hierin staat nu dat we verplicht moeten aangeven op welke wijze we invulling geven aan het uitdaagrecht.

Met uitdaagrecht kan je de kloof dichten tussen waterschap en burger/maatschappij. Participatie biedt ons ook al veel mogelijkheden om deze kloof te dichten. We hebben nieuw participatiebeleid ontwikkeld en vastgesteld. We werken nu aan verdere implementatie. Om de drie jaar zullen we het participatiebeleid evalueren en indien nodig actualiseren.

Wat willen we bereiken?

Jongerenraad

In 2023 is de jongerenraad ingesteld om jongeren mee te laten denken over beleid en besluiten. Zo zorgen we ervoor dat het belang van komende generaties doorklinkt in wat we als waterschap vandaag doen. Jongeren zijn vaak onbevangen, hebben een heel andere kijk op de wereld en kunnen dat op een prikkelende en verfrissende manier verwoorden. Hun inbreng vergroot de kwaliteit van ons werk.

Wat gaan we daar voor doen?

Starten jongerenraad.

Voortgang maatregel

De jongerenraad is op 9 januari 2024 door het dagelijks bestuur geïnstalleerd en op 6 februari 2024 voorgesteld aan het algemeen bestuur. Zij hebben in het eerste kwartaal hun programma voor 2024 opgesteld en dit op 16 juli gepresenteerd aan het dagelijks bestuur. Zij richten zich de komende tijd vooral op advisering over het nog op te stellen Boezemplan en de werving van nieuwe leden voor de Jongerenraad.

[Innovatie en lobby](#)

Wat willen we bereiken?

Innovatie

Innovatie is een noodzakelijk onderdeel van ons waterschapswerk. Vanuit onze rol als waterautoriteit maken we verbinding met onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en de maatschappij om met nieuwe kennis en inzichten de klimaatopgaven aan te kunnen. Zo werken we samen met Wetsus en Centre of Expertise Water Technology (CEW). Ook innoveren we gezamenlijk met andere waterschappen zoals in het Waterschapshuis en bij STOWA. We kiezen voor een actieve opstelling in de quadruple helix (samenwerking onderwijs, overheid, bedrijfsleven en burger).

We ontwikkelen het innovatieprogramma verder langs vier met elkaar verbonden lijnen: sociaal, digitaal, technisch en proces. Het programma digitale transformatie gebruiken we daarbij als voorbeeld. We zorgen voor meer regie in ons innovatieprogramma en brengen er meer focus in aan. We vergroten de zichtbaarheid door te laten zien aan welke innovaties we werken.

We willen bereiken dat innovatie binnen ons werk de ruimte biedt die iedere afzonderlijke medewerker ervaart om zaken beter slimmer of anders te doen. In het innovatieprogramma leggen we verbindingen tussen verschillende opgaves zodat mogelijk verschillende innovaties elkaar kunnen versterken.

Wat gaan we daar voor doen?

We maken een uitwerking hoe we het innovatief vermogen van onze organisatie ontwikkelen.

Voortgang maatregel

Er is een startnotitie aan het dagelijks bestuur aangeboden. De eerste fase, waarin we de huidige situatie in beeld brengen, nadert zijn afronding. Het adviesrapport voor de toekomstige situatie loopt volgens planning en zal eind 2024 worden opgeleverd aan het dagelijks bestuur. We komen met een nadere uitwerking hoe we nieuwe kennis en inzichten duurzaam kunnen inzetten.

Intussen zitten we qua innoveren ook niet stil. We gaan door op de al ingeslagen weg, waarbij we innoveren op sociaal, digitaal en technologisch vlak. We hebben de interne overlegstructuur voor innovatie versterkt.

Wat willen we bereiken?

Educatie

Door middel van ons educatieprogramma vergroten we ons waterbewustzijn. Educatie is positief voor de toekomstige arbeidsmarkt, we worden zichtbaarder en het is ook een goede manier om onze dilemma's in het waterbeheer te delen. Naast stages bieden we educatieve excursies aan bij onze locaties. Daarnaast werken we samen met andere waterschappen aan het ontwikkelen van educatiemateriaal voor het onderwijs. Binnen onze eigen organisatie werken we samen met andere projecten om inwoners te bereiken met educatieve doelen. Door een verdere professionalisering van de educatiefunctie kunnen we nog gericht onze functie richting het onderwijs vervullen.

Wat gaan we daar voor doen?

Professionaliseren educatiefunctie.

Voortgang maatregel

Naar aanleiding van een landelijk onderzoek van de UvW professionaliseren we de educatiefunctie. Vanuit dit onderzoek hebben we educatie sinds dit jaar ondergebracht bij de vakgroep bestuursadvisering, communicatie en omgeving. Hierdoor zijn we minder kwetsbaar en zijn er betere verbanden met de andere externe aandachtsgebieden.

We hebben het algemeen bestuur geïnformeerd met een presentatie over ons educatieprogramma.

We hebben tot nog toe circa 90 educatieverzoeken binnengekregen in 2024. De helft van deze verzoeken is gericht op een bezoek aan een RWZI. We hebben in het kader van educatie bijna 1000 bezoekers gehad op onze RWZI's. We hebben onder andere verschillende gastlessen en een bliksemstage verzorgd voor een basisschool. We hebben meegedaan aan het project Baas van Morgen. Dit is samenwerking met Jinc, een organisatie die zich hard maakt voor "elk kind gelijke kansen". Twee leerlingen van groep 8 zaten een dag "op de stoel" van een waterschapsbestuurder. Andere evenementen waar we bijvoorbeeld aan meededen waren de opening van het watersportseizoen bij Grou, het Tsjukemar-festival en de Vismigratiedag.

Wat willen we bereiken?

Lobby

Onze lobby richting Den Haag en Brussel is een belangrijk onderdeel van het financieel beleid. We zetten in op cofinanciering van onze projecten en zoeken daarin samenwerking met de provincie en de Unie van Waterschappen. We hebben de komende jaren te maken met grote en complexe opgaven, alleen al vanuit de Rijksbrief Water en bodem sturend. Die opgaven gaan over méér dan water alleen en overstijgen vaak ook de financieringskracht van afzonderlijke waterschappen. Via de lobby koppelen we bestaande Europese en landelijke budgetten aan deze grote opgaven en zetten we ook in op het beschikbaar komen van nieuwe middelen. We gaan er van uit dat onze inzet zichzelf terugbetaalt. Binnen de Unie van Waterschappen nemen we ook onze verantwoordelijkheid in het trekken van een aantal onderzoeks- en lobbydossiers.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen lobbystrategie.

Voortgang maatregel

Toegezegd is om eind 2024 met een lobby-aanpak te komen. Naast een strategische aanpak wordt ook een lobby-agenda gepresenteerd. Daarnaast wordt gewerkt aan een structurele inbedding van lobby in de organisatie en het opzetten van een subsidiebureau.

Wat willen we bereiken?

Internationale samenwerking

Het programma Blue Deal heeft één duidelijk doel: in 2030 20 miljoen mensen wereldwijd aan schoon, voldoende en veilig water helpen. De waterschappen, onder de naam Dutch Water Authorities, stellen zich daarbij op als een partner die helpt bij het zoeken naar oplossingen. We leren over en weer, waardoor ook de Nederlandse waterbeheerders hun werk kunnen blijven verbeteren. Wetterskip Fryslân levert een bijdrage aan het internationale samenwerkingsprogramma Blue Deal Mozambique. Het programma ondersteunt de drie Mozambikaanse waterschappen om hun taken op het gebied van planning en administratie, waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit te verbeteren. We ondersteunen de gemeente Beira bij haar taken wat betreft sanitatie en stedelijk waterbeheer. Het programma levert een bijdrage aan duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) als schoonwater, sanitatie en klimaatactie.

Naast de Blue Deal is Wetterskip Fryslân partner in het project Iwamamba. Doel is om het grondwaterbeheer in een deelgebied van het waterschap ARA Sul (één van de drie Mozambikaanse waterschappen) te verbeteren. Wij leveren hiervoor de expertise. Vanuit het Kennismakings- en Introductieprogramma Waterschappen Internationaal (KIWI) leveren we inzet bij het Blue Deal partnerschap in Peru (looptijd september 2022 tot augustus 2024).

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren Blue Deal programma.

Voortgang maatregel

We voeren het Blue Deal programma uit en verzorgen de landelijke coördinatie van het partnerschap in Mozambique.

Internationale samenwerking vindt breder plaats dan alleen vanuit de Blue Deal Mozambique. Inzet in andere Blue Deal Partnerschappen vindt plaats door inzet van één medewerker op basis van individuele expertise in het Blue Deal Partnerschap Indonesië en opleiding door inzet van één medewerker via het KIWI Programma in het Blue Deal Partnerschap Peru.

Daarnaast ondersteunen we de waterbeheerder ARA SUL vanuit het IWAMAMBA project (penvoerder Dunea). Wij zijn partner in het project en zetten tijd en geld in conform de gemaakte afspraken met bestuur en management.

Een nieuwe vraag vanuit het ministerie van I&W is het verkennen van de mogelijkheden voor samenwerking en uitwisseling met Caribisch Nederland.

Wat willen we bereiken?

Frysk

Wy geane troch mei it útfieren fan it Fryske taalbelied. Wy moedigje ús minsken oan om Frysk te praten en te antwurdzjen yn de taal dêr't wy yn oansprutsen wurde. Op oanfraach jouwe wy in Fryske oersetting fan de ynformaasje dy't wy biede fia ynternet.

Wat gaan we daar voor doen?

Mei oare oerheidsynstânsjes wurdt besjoen hoe't bestjoersgearkomsten yn de sprektaal ûndertitele wurde kinne.

Voortgang maatregel

Yn it earste fearnsjier 2024 is de ûndertiteling fan bestjoersgearkomsten realisearre.

[Klimaatmitigatie](#)

Wat willen we bereiken?

Klimaatpartner

Wetterskip Fryslân is sinds 2023 energieneutraal en wil in 2030 klimaatneutraal zijn en circulair in 2050.

We voeren de energie- en duurzaamheidsmaatregelen van ons klimaatprogramma uit in vijf sporen en hanteren de uitgangspunten uit het programma voor al ons werk. De opgave strategie en omgeving staat voor uitvoering van spoor 5 - klimaatpartner.

De andere sporen - energie, fossielvrij, waterketen en infrastructuur – worden door de opgaven watersysteem, waterketen en bedrijfsvoering uitgevoerd.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren energie- en duurzaamheidsmaatregelen uit klimaatprogramma

Voortgang maatregel

De voortgang van het klimaatprogramma loopt goed, maar er zijn ook aandachtspunten. Deze beleidsmaatregel staat op oranje vanwege de zorg over de maatregelen die we moeten nemen in de waterketen. Die zijn complex om uit te voeren en daar lopen we mogelijk vertraging op. Omdat we nog iets meer dan zes jaar de tijd hebben om ons doel van klimaatneutraliteit in 2030 te bereiken, begint de tijd te dringen.

Om beter zicht te krijgen op de te treffen maatregelen maken we een Routekaart 'Klimaatneutraal en circulair WF'. Hierin staan alle maatregelen die we de komende jaren willen gaan nemen om ons doel in 2030 te halen. De Routekaart is begin 2025 gereed en vormt input voor de kadernota 2026-2030. Als onderdeel van de routekaart evalueren we het klimaatprogramma en zullen we specifiek kijken naar de benodigde maatregelen in de waterketen.

Ook relevant om te noemen is dat we inmiddels zijn gestart met het uitwerken van een energievisie. Hierin zullen we duiden hoe we kunnen komen tot een energiesysteem dat niet alleen duurzaam is, maar ook beschikbaar, betrouwbaar en betaalbaar is. We gaan hier onder andere in op hoe om te gaan met de netcongestie. Eind juni 2024 is gebleken dat Liander de uitbreiding van het Friese elektriciteitsnetwerk later gaat afronden dan gepland.

[Klimaatadaptatie](#)

Wat willen we bereiken?

Klimaatbestendig waterbeheer

We hebben in samenwerking met de provincie de Blauwe Omgevingsvisie (BOvi) 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' opgesteld. De BOvi is een integrale langetermijnvisie voor de toekomst van het Friese watersysteem. De visie geeft aan hoe het watersysteem en het waterbeheer richting kunnen geven aan toekomstige ontwikkelingen op het gebied van landgebruik en land(schaps)inrichting. De kaders van het Rijk hoe water en bodem sturend zijn bij de ruimtelijke ordening, zijn hierin vertaald naar Fryslân. We gebruiken de BOvi als input bij de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG), de Novex - ruimtelijk arrangement, voor de herijking van het veenweideprogramma en actualisering van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).

De visie maken we concreter door ons beleid daarop aan te passen en ons waterbeheerprogramma 2022-2027 te herijken. Onderdeel daarvan is onder andere het toetsen van onze watergebiedsplannen op klimaatbestendige maatregelen.

In praktische zin geven we invulling aan de visie binnen het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) met aandacht voor de klimaatbestendigheid van zowel nieuw als bestaand bebouwd gebied.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitwerken BOvi middels herijking Waterbeheerprogramma 2022-2027

Voortgang maatregel

We maken een tussenbalans van het waterbeheerprogramma 2022-2027 in het licht van de Blauwe Omgevingsvisie.

Biodiversiteit

Binnen onze opgaven maken we gebruik van ecosysteemdiensten die afhankelijk zijn van biodiversiteit. Planten zuiveren het water, houden oevers en dijken stevig en concurreren met exoten en blauwalgen. Daarmee wordt overlast door giftige stoffen, oeverafkalving, overmatige baggervorming, Amerikaanse rivierkreeften, Grote watervanavel en blauwalgen verminderd of zelfs voorkomen. Natuurlijke beken houden water vast. De natuur werkt voor ons. Daarnaast moeten we voldoen aan wettelijke verplichtingen zoals de Kaderrichtlijn Water, Wet natuurbescherming en exotenbeleid.

Wat willen we bereiken?

Gezonde ecosystemen die bijdragen aan onze opgaven

Aandacht voor biodiversiteit is onderdeel van en gekoppeld aan ons regulier werk, het zit in het DNA van alle wetterskippers en draagt bij aan effectief waterbeheer. Voor het oplossen van onze opgaven nemen we natuurlijke oplossingen mee in de afweging, we kijken dus breder dan alleen technische oplossingen. Biodiversiteit is een indicator voor een goede ecosysteemtoestand. We laten in de verschillende opgaven zien welke maatregelen wij op het gebied van biodiversiteit nemen.

Wat gaan we daar voor doen?

We bestrijden invasieve exoten

Voortgang maatregel

Het lukt ons steeds beter om effectief de muskusratten te bestrijden. In 2024 zetten we in op een bestrijdingstempo van 20% velduren minder en minder vangsten ten opzichte van 2023. De voortgang tot op heden is 24% velduren minder en 6% vangsten minder ten opzichte van 2023.

In 2023 is een grote slag gemaakt in de bestrijding van de Waternavel. In 2024 kunnen we al steeds meer beheersen en zoveel als mogelijk verspreiding voorkomen. Omdat de Waternavel nog veel voorkomt in 'andermans' water, lukt het ons niet om de waternavel uit te roeien. We halen de Reuzenberenklauw en Japanse Duizendknoop weg op plekken waar ze voor overlast zorgen of voor een risico voor de veiligheid (volksgezondheid). We prioriteren en experimenteren op plekken waar we de planten volledig kunnen elimineren.

We verbeteren ons beleid voor waterkwaliteit en ecologie (inclusief Flora en Fauna)

Voortgang maatregel

In 2023 zijn we begonnen met het inventariseren van uitheemse rivierkreeften, waar we in 2024 mee doorgaan. Daarmee onderzoeken we de ontwikkeling (groei) en mogelijke impact (schade) van de uitheemse rivierkreeften. Ondanks dat er nog geen landelijk besluit dan wel beleid is over het bestrijden van de rivierkreeften, gaan we in het najaar van 2024 al wel beginnen met bestrijding. Ondertussen oriënteren we ons op de benodigde verbeteringen in beleid rondom flora en fauna, zodat we nieuw beleid in 2025 kunnen vaststellen.

Met de provincie werken we aan een Beverbeheersplan voor Fryslân. Dit plan moet kaders en regels geven over waar en hoe wij de Friese bevers willen beheersen en gepast kunnen ingrijpen als het moet.

We geven uitvoering aan ons Útfieringsplan bioferskaat

Voortgang maatregel

Deze maatregel staat op oranje, omdat het onderhoud op onze eigen terreinen door andere partijen niet altijd verloopt volgens de afspraken uit ons Uitvoeringsplan Biodiversiteit. We werken eraan om de afspraken weer helder te maken aan deze partijen, zodat de uitvoering kan plaatsvinden binnen de kaders uit ons Uitvoeringsplan. Het is onzeker of we met een aangepast onderhoudsplan de effecten hiervan in 2024 al kunnen zien op al onze terreinen .

Verder geven we uitvoering aan het Uitvoeringsplan door middel van kennisuitwisseling binnen de organisatie maar ook met provincies, gemeenten en andere partijen. We hebben in juni een succesvolle themabijeenkomst 'Blauwe Verbindingen' georganiseerd om kennis te delen met gemeenten, IVN, Friese Milieu Federatie en Provincie Fryslân. We geven toolboxes (mondelijke werkinstructies) aan aannemers die voor ons het onderhoud uitvoeren.

We beschermen en verbeteren de kwaliteit van het oppervlaktewater

Voortgang maatregel

We beschermen en verbeteren de kwaliteit van het oppervlaktewater. Deze maatregel werken we uit binnen de opgave watersysteem.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Strategie en omgeving opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Bestuur	-7.685	-7.685		-7.685
Eigen plannen	-2.449	-2.449		-2.449
Externe communicatie	-96	-96		-96
Plannen van derden	-1.089	-1.089		-1.089
Totaal netto lasten	-11.318	-11.318	-0	-11.318
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen				-0
Totaal mutaties reserves	-0	-0	-0	-0
Totaal opgave	-11.318	-11.318	-0	-11.318

Toelichting op Wat mag het kosten?

Voor de opgave Strategie en omgeving wordt geen begrotingswijziging voorgesteld.

Investeringen

Verstrekingen

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2 2024		Verschil	
	Bruto(A)	netto(B)	bruto (C)	netto (D)	Bruto (A-C)	Netto B-D)
Emissieloos, Energieneutraal en duurzaam	5.000	5.000	2.750	2.750	2.250	2.250
Klimaatadaptatie	500	500	250	250	250	250
Totaal	5.500	5.500	3.000	3.000	2.500	2.500

Toelichting op de verstrekingen

Vooruitlopend op het op te stellen plan van aanpak "realisatie klimaatdoelstellingen", welke naar verwachting in het voorjaar van 2025 gereed is, worden alleen aanvragen verwacht van projecten die al in voorbereiding zijn. Het resterende krediet zal worden doorgeschoven naar de komende jaren, zodat dit past bij de projecten die afkomstig zijn uit het plan van aanpak.

